

Warm of VURIG

OVER DE GRENZEN VAN BEGELEIDING

Verliefd op de leraar of lerares. Het overkomt iedere leerling. Maar wat als die liefde wordt beantwoord? Een warme betrokkenheid kan zomaar doorslaan in een vurige relatie. Wie of wat bepaalt de grenzen?

door Anke Visser

Vallen en opstaan

Iedereen die in het voortgezet onderwijs of het mbo werkt, weet dat leerlingen in de leeftijdsfasen van puberteit en adolescentie, kwetsbaar zijn. Ook achter een wereldwijze houding, opvallende kleding en uitdagend gedrag zit een jongere die een eigen identiteit moet ontwikkelen. Dat proces gaat gepaard met vallen en opstaan.

Leerlingen die worstelen met problemen op het persoonlijke vlak of binnen hun privésituatie, zijn extra kwetsbaar in dit proces van identiteitsontwikkeling. Worstelende leerlingen die mentoren/leerlingbegeleiders hierbij in vertrouwen nemen, zijn heel kwetsbaar. Van mentoren/leerlingbegeleiders mag verwacht worden dat zij op geen enkele manier misbruik maken van deze jeugdige kwetsbaarheid.

Docent-leerling-relatie breekt leraar op

Op het M-College in Z. is ophef ontstaan over de relatie tussen een 54-jarige scheikunde leraar en zijn eind-examenleerling. De leraar vond het nodig, gezien haar sociaal-emotionele problemen, in een andere omgeving met haar te praten. Dit deed hij tijdens lange fietstochten, maar ook heeft hij haar thuis ontmoet. De leraar vond het vervolgens nodig om in een jaarboek een gedicht te plaatsen die de beginletters van de naam van de leerling vormden, met het woord KUS er achter. De leraar zelf vond dit een onschuldig grapje. (*De Stentor*, 13 april 2009)

Verliefd op je leraar

Puberteit en adolescentie staan bol van verliefdheid. Leerlingen worden verliefd op elkaar en sommigen worden verliefd op een van hun docenten. Hartekreten in jongerenbladen, op Villa Achterwerk of op www.digischool.nl met de titel 'Verliefd op mijn leraar' zijn hiervan een duidelijk bewijs. Jongeren worden regelmatig verliefd op een onbereikbare volwassene. Dit kan gezien worden als experiment in het kader van hun seksuele en relationele vorming. Jongeren willen testen wat hun waarde op de liefdesmarkt is, of zij een aantrekkelijke partij zijn.

Relatie godsdienstleraar met 14-jarige leerlinge

Een voormalige godsdienstleraar van het A-college in S. is veroordeeld tot een werkstraf van 80 uur en twee maanden voorwaardelijke celstraf. De 52-jarige zou ontucht hebben gepleegd met een toen 14-jarige leerlinge. De leraar zou de leerlinge drie maal erotische massages hebben gegeven. De officier van justitie concludeerde dat de twee stapelverliefd op elkaar waren, maar dat de leraar zijn verstand had moeten gebruiken. De advocaat van de leraar meldde, dat de man voldoende is gestraft. Zijn huwelijk met een oud-leerling is al door de situatie op de klippen gelopen. (*De Volkskrant*, 19 mei 2010)

Vaderfiguur

Net zo makkelijk kunnen leerlingen liefde koesteren voor hun mentor of begeleider. Mentoren en tweede lijns-begeleiders geven hun 'zorgleerlingen' de aandacht die de leerlingen in hun thuissituatie vaak missen. Leerlingen die zich gezien en gehoord voelen, worden regelmatig verliefd op zo'n warme schoolmedewerker die hen helemaal begrijpt. Een dergelijke 'verliefdheid' binnen een afhankelijkheidsrelatie is een bekend verschijnsel in therapeutische settings. In de psychologie wordt het overdracht genoemd. Bij overdracht beleeft de leerling gevoelens voor centrale figuren uit zijn jeugd opnieuw, maar dan worden die gevoelens projecteerd op de professional die hulp biedt in het hier en nu. De mentor is bijvoorbeeld een vaderfiguur voor de leerling. Deze gevoelens hebben niets met echte verliefdheid te maken. Het is daarom weinig professioneel als een mentor of begeleider de verliefdheid beantwoordt.

Leraar veroordeeld voor seks met leerlinge

Tegen een 54-jarige leraar van het L College is 240 uur werkstraf geëist wegens de ontucht die hij pleegde met een nu zestienjarige leerlinge uit Soest. De school heeft de man inmiddels ontslagen. Justitie eist behalve de werkstraf ook vijf maanden voorwaardelijk en een schadevergoeding van 3500 euro. Bovendien vindt justitie

dat de man in therapie moet. De leraar stelt dat hij het meisje had willen helpen. Ze had problemen en zocht contact met de leraar/teamleider. School en ouders vonden die contacten al snel te ver gaan. Het meisje werd overgeplaatst naar het dependance in Hoevelaken. Toen de ouders het meisje en de leraar hand in hand zagen fietsen, deden ze aangifte en de leraar kreeg zijn ontslag. De man zegt dat hij het meisje heeft betast en gestreeld, maar dat hij daar geen seksuele bedoelingen bij had. De rechters confronteerden hem echter met sms'jes die vol stonden met seksueel getinte opmerkingen.

(De Stentor, 21 april 2010)

Vleiend, maar...

Zoals uit dit alles blijkt, zijn er allerlei factoren die het begeleiders lastig maken om in hun professionele rol te blijven. Het is vleiend als een kwetsbare leerling juist jou in vertrouwen neemt. Het is ook vaak een *boost* voor je ego als een leerling verliefd op je lijkt te zijn. Als je de leerling in kwestie aantrekkelijk vindt, is het extra lastig om aan zijn/haar toenaderingspogingen weerstand te bieden. Nog lastiger wordt het als een leerling zo geraffineerd is om de begeleidingsrelatie naar haar hand te zetten. De nadruk ligt hier bewust op 'haar', want meisjes hebben vaker patent op raffinement. Ze kunnen alleen maar met jou zo fijn praten,

ze blijven hangen in je lokaal, ze waren toevallig in de buurt van je huis, ze sturen je even een sms-je of een krabbel. Kortom, je kunt rekenen op hun onverdeelde aandacht en bewondering.

Het is fijn voor je ego als een leerling verliefd op je is

Het blijft strafbaar

Alle vertrouwen, bewondering, verliefdheid, raffinement en andere aspecten van de menselijke aard ten spijt, een seksuele relatie tussen een leerling en een personeelslid, ook een mentor/leerlingbegeleider, is strafbaar. Juridisch gezien is er namelijk sprake van misbruik binnen een afhankelijkheidsrelatie. De wet beschermt de kwetsbare leerling tegen een volwassen schoolmedewerker die over meer levenservaring en meer macht beschikt. De boodschap is: een pedagogische relatie en een seksuele relatie passen niet onder één schooldak.

Misbruik in afhankelijkheidsituatie

1. hij die ontucht pleegt met zijn minderjarig kind, stiefkind of pleegkind, zijn pupil, een aan de zorg, opleiding of waakzaamheid toevertrouwde minderjarige of zijn minderjarige bediende of ondergeschikte, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren of een geldboete van de vierde categorie.
2. met een zelfde straf wordt gestraft:
 - de ambtenaar die ontucht pleegt met een persoon aan zijn gezag onderworpen of aan zijn waakzaamheid toevertrouwd of aanbevolen
 - de bestuurder, arts, onderwijzer, beambte opzichter of bediende in een gevangenis, rijksinrichting voor kindbescherming, weeshuis, ziekenhuis, ziekenhuis of instelling van weldadigheid die ontucht pleegt met een persoon daarin opgenomen

(Wetboek van Strafrecht)

Lerares veroordeeld voor ontucht

Een 33-jarige vrouw die ervan werd verdacht ontucht te hebben gepleegd met twee minderjarige leerlingen van de school waaraan zij als lerares verbonden was, is vandaag door de meervoudige kamer van de rechtbank veroordeeld. Zij is in Nederland de eerste lerares die voor een dergelijk vergrijp voor de rechter moet verschijnen. Een leerling was dertien jaar oud toen het seksuele contact begon. Zijn ouders hadden haar als mentrix gevraagd om extra aandacht aan hem te besteden vanwege een stoornis in het autistisch spectrum. Voor de rechtbank gaf de docente aan dat ze 'doorgeschoten is in het hulp bieden aan een leerling met een beperking' en 'ik had in de gaten dat hij verliefd op me geworden was, op den duur kon ik geen weerstand bieden.'

De vrouw kreeg voor het plegen van ontucht en ontuchtige handelingen met een scholier een voorwaardelijke gevangenisstraf van zes maanden, met een proeftijd van twee jaar opgelegd. Daarnaast moet zij zich tijdens de proeftijd onder toezicht stellen van de Reclassering en mag zij twee jaar lang het beroep van lerares/docente

niet uitoefenen. Voor het plegen van ontucht met de andere leerling, die destijds 17 jaar was, werd zij vrijgesproken. (Bron: Rechtbank Roermond, 1 juli 2008)

Betrokkenheid versus afstand

Op basis van de zorgplicht mag verondersteld worden dat scholen de persoonlijke integriteit van hun leerlingen ongeschonden laten. De wet *Preventie en bestrijding van seksueel misbruik en seksuele intimidatie (1999)* verplicht onderwijspersoneel vermoedens van een seksuele relatie tussen een personeelslid en een medewerker aan te geven. Deze wetgeving wordt in de dagelijkse schoolpraktijk de Meld- en aangifteplicht genoemd. Van onderwijspersoneel en schoolleiding wordt verwacht dat ze aan de bel trekken als een begeleidingsrelatie *close* wordt. Mentoren en leerlingbegeleiders moeten niet alleen kritisch naar hun eigen begeleidingscontacten kijken, maar ook scherp zijn op te persoonlijke betrekkingen tussen hun collega's en leerlingen. In dit licht zijn intervisie- en supervisiebijeenkomsten bij uitstek een gelegenheid om het thema "betrokkenheid-afstand" met elkaar onder de loep te nemen.

Geen overbodige luxe

Veel beroepen die werken met patiënten en cliënten in een afhankelijkheidsrelatie, kennen een beroepscode. Voor het onderwijs bestaat een dergelijke code niet; alleen de beroepsvereniging voor docenten lichamelijke opvoeding heeft voor haar leden een set gedragsregels opgesteld. Juist gymdocenten zijn kwetsbaar vanwege hun fysieke nabijheid in contacten met leerlingen. Denk maar aan het hulpverleners en vangen bij de turntoestellen. Aangezien mentoren en counsellors leerlingen persoonlijk nabij komen, lijkt het geen overbodige luxe om juist voor hen een beroepscode op te stellen.

Tot die tijd geldt als leidraad voor mentoraat en leerlingbegeleiding: professionele nabijheid. Want ook in een persoonlijk contact met een leerling blijft een begeleider te allen tijde een professional.

Anke Visser is Projectleider Project Preventie Seksuele Intimidatie. Info: www.ppsi.nl, ppsi@aps.nl - 030-2856762 op schooldagen van 09.00-13.00 uur

COACHKRACHT

Intensieve 20-daagse opleiding
COACHEN MET NLP EN TA IN HET ONDERWIJS

Studieperiode: sept. 2011 – april 2012 | vrijdag/zaterdag (incl. lunch)
Certificering: coachingscompetenties en NLP Practitioner diploma
Lerarenbeurs: van 1 april t/m 13 mei 2011 kan voor deze opleiding de Lerarenbeurs worden aangevraagd (er is beperkt budget beschikbaar, dus wees er in april snel bij!)

Info: www.coachkracht.nl | T 071-5234844
INFOAVOND WOENSDAG 13 APRIL

Als een leerling niet lekker in zijn vel zit...

Met de houding, vragen en interventies uit de 3-daagse

Training Oplossingsgerichte Korte Counseling

kunt u hen in zo kort mogelijke tijd maximaal helpen.

In-company: het hele jaar.
Open inschrijving: eens per jaar
op 3 zaterdagen in nov en dec.
www.vanderwulp.eu/okc
020 - 6233719, DirkvanderWulp@chello.nl